

**ZAKON
O SPREMEBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VOJAŠKI DOLŽNOSTI**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o vojaški dolžnosti (Uradni list RS, št.108/02 – uradno prečiščeno besedilo) (v nadaljnjem besedilu: ZVojD) celovito ureja izvajanje vojaške dolžnosti v skladu z Zakonom o obrambi (Uradni list RS, št.103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20). Vojaška dolžnost je urejena kot temeljna državljanska dolžnost na področju obrambe države. V skladu z ustavnimi določbami je bil v letu 1995 uveljavljen celovit sistem ugovora vesti vojaški obveznosti v času dokler vojaška dolžnost traja.

S spremembami in dopolnitvami ZVojD v letu 2002 se je ob prehodu na poklicnoopolnjevanje Slovenske vojske (v nadaljnjem besedilu: SV) začelo s postopnim opuščanjem izvajanja posameznih sestavin vojaške dolžnosti v miru in določeni so bili razlogi, zaradi katerih se lahko ponovno uveljavijo posamezne sestavine ali vojaška dolžnost kot celota.

Uveljavljanje sprememb v sistemuopolnjevanja je potekalo postopno tako, da so se lahko vzporedno zagotavljali potrebni organizacijski, materialni, kadrovske, prostorske in drugi pogoji za povečanje poklicne sestave. Z zakonom je bilo določeno, da se nabor izvaja najdalj do 31.12.2003 (prvi odstavek 62.a člena), napotitve na služenje vojaškega do 30.06.2004 (drugi odstavek 62.a člena) in obvezna služba v rezervni sestavi do 31.12.2010 (tretji odstavek 62.a člena). Navedene določbe so bile v praksi tudi dejansko uveljavljene.

Z zakonom je bilo določeno, da odločitev o ponovni uvedbi izvajanja posameznih sestavin vojaške dolžnosti sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije ob povečani nevarnosti napada na državo oziroma neposredni vojni nevarnosti ali ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja.

Z zakonom je bila predvidena tudi možnost, da se po prenehanju izvajanja obveznega služenja vojaškega roka, v skladu s potrebami in možnostmi Slovenske vojske, omogoči služenje vojaškega roka na podlagi prostovoljne odločitve, pri čemer je služenje vojaškega roka po dolžini in obsegu enako temeljnemu vojaškemu strokovnemu usposabljanju (v nadaljnjem besedilu: TVSU), ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka. Vlada Republike Slovenije je z Uredbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 81/03, 116/07, 102/12, 6/14, 4/17 in 28/18) podrobneje uredila višino prejemkov, povračila, pogoje za izredno odsotnost in način uresničevanja drugih pravic vojakov med prostovoljnim služenjem vojaškega roka. Prostovoljno služenje vojaškega roka (v nadaljnjem besedilu: PSVR) se je začelo izvajati leta 2004. Služenje je omogočeno državljanom in državljanom v starosti od 18 do konca koledarskega leta, v katerem dopolnijo 27 let in

izpolnjujejo zahtevane pogoje.

Osnovni namen PSVR je zagotovitev izvrševanja pravice vseh državljanov, da se usposobijo za obrambo domovine. Izvajanje PSVR za SV pomeni tudi možnost za krepitve vezi med vojsko in družbo. Poleg tega so državljani, ki so uspešno opravili PSVR tudi kadrovska baza za popolnjevanje stalne sestave SV, pogodbene rezervne sestave (v nadaljnjem besedilu: PRS) SV, z vidika nujno potrebnega števila usposobljenih vojaških obveznikov pa tudi za povečanje obsega SV skladno z doktrino vojaške strateške rezerve.

Pri izvajanju PSVR je do leta 2013 med mladimi obstajal splošen trend naraščanja interesa za služenje, po tem obdobju pa se je interes zmanjšal. Med pomembne vzroke takšnega trenda uvrščamo spremembe v načinu izvajanja PSVR, ki so predvsem posledica zmanjševanja finančnih sredstev za SV. Med nje sodijo: znižanje finančnih prejemkov med usposabljanjem, ukinitve več lokacij služenja in način izvajanja programa TVSU, trajanje, zahtevnost, različnost opreme, ipd. ter organizacijske, lokacijske in kadrovske težave SV, ki je izvajala usposabljanje. Iz spodnje tabele je razvidno število napotenih na PSVR po posameznih letih.

Tabela: Število napotenih na PSVR

Leto	število napotenih
2004	259
2005	275
2006	278
2007	177
2008	190
2009	254
2010	225
2011	248
2012	270
2013	198
2014	98
2015	74
2016	77
2017	83
2018	70
2019	65
2020	106
skupaj:	2.947

Državljeni, ki so uspešno opravili PSVR so pomembna kadrovska baza za popolnjevanje stalne sestave SV, saj se jih je do zdaj skoraj 30 odstotkov zaposlilo v stalni sestavi SV, kar je razvidno iz spodnje tabele. Prav tako pa ob zmanjševanju razpoložljive baze vojaških obveznikov, ki so odslužili vojaški rok, predstavljajo pomembno bazo tudi za popolnjevanje pogodbene rezervne sestave SV, z vidika nujno potrebnega števila usposobljenih vojaških obveznikov pa tudi za povečanje obsega SV skladno z Doktrino

vojaške strateške rezerve.

Tabela: Pregled števila državljanov, ki so bili napoteni na PSVR in so se zaposlili v SV

leto napotitve na PSVR	število zaposlenih v SV-ne glede na datum zaposlitve
2004	94
2005	118
2006	68
2007	51
2008	69
2009	83
2010	72
2011	66
2012	62
2013	50
2014	20
2015	23
2016	24
2017	22
2018	6
2019	11
2020	20
skupaj:	859

SV se že daljše časovno obdobje sooča s kadrovsko problematiko, ki se kaže v povečanem številu odhodov prvih poosamosvojitvenih generacij vojakov, v zmanjšanem interesu potencialnih novih kandidatov za opravljanje poklicne vojaške službe, PSVR in pogodbenega opravljanja vojaške službe v rezervni sestavi. Za doseganje obsega določenega s strateškimi in razvojnimi dokumenti, ki jih je sprejel Državni zbor Republike Slovenije, je treba sprejeti ukrepe, ki bodo dolgoročno omogočili stabilno popolnjevanje vseh struktur SV in doseganje njenega načrtovanega obsega.

V letu 2020 so bili s Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 139/20) sprejeti sistemski ukrepi, ki omogočajo podaljšanje pogodbe o zaposlitvi vojakov v SV na določenih formacijskih dolžnostih tudi po 45. letu ter možnost zaposlitve po preteku pogodbe v SV v drugih državnih organih pod bistveno ugodnejšimi pogoji. Navedeni zakon je prinesel tudi ukrepe za učinkovitejše popolnjevanje PRS SV.

S spremembami in dopolnitvami Zakona o službi v Slovenski vojski se načrtuje v prvi polovici leta 2021 nadgraditi nekatera aktualna vprašanja posebnosti vojaške službe v SV, kot so delovni čas in počitek na mednarodnih operacijah in misijah ter celostna skrb za pripadnike. Cilj navedenih sprememb bo povečati zanimanje za zaposlitev v SV ter zagotoviti programirano zadrževanje kadrov ter zaustaviti zmanjševanje kadrovske sestave SV.

V novembru 2020 je bil v Ministrstvu za obrambo pripravljen Koncept enotnega

usposabljanja za vstop v Slovensko vojsko na podlagi programa temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja in prostovoljnega služenja vojaškega roka. Namen koncepta je, da se PSVR v prihodnje omogoči čim širšemu krogu zainteresiranih državljanov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje in s tem vzpostavi širša baza državljanov z osnovnim vojaškim znanjem, ki bi se lahko vključili v stalno sestavo SV ter v PRS. Tisti, ki izrazijo željo, da bi služili vojaški rok, in so ocenjeni kot sposobni ali delno sposobni za vojaško službo, se na PSVR lahko napotijo do konca koledarskega leta v katerem dopolnijo 30 let in izpolnjujejo zahtevane pogoje. Z enotno vstopno točko za vse strukture SV (PSVR, PRS, STAS), ki bi jo predstavljal program TVSU, naj bi se poenostavil prehod med temi strukturami SV. Pri tem se sledi ambiciji, da vsak, ki se prijavi, tudi zaključi PSVR in se lahko neposredno, brez dodatnih usposabljanj, vključi v PRS oz. se zaposli v v STAS. Če končajo služenje po 1. fazi pridobijo vojaško evidenčno dolžnost (v nadaljevanju: VED) vojak rezerve in so vpisani v vojaško evidenco kot usposobljeni vojaški obvezniki za vključitev v vojaško strateško rezervo. Po končani 2. fazi pridobijo VED vojak strelec rezerve, s čimer lahko tudi že opravljajo vojaško službo v PRS. Za izpolnjevanje pogojev za poklicno opravljanje vojaške službe je potrebno uspešno zaključiti tudi 3. fazo TVSU.

Opisano stanje na področju kadrovske problematike SV zahteva sprejem ukrepov, s katerimi se bo povečal interes za PSVR, kar bo omogočilo tudi povečanje števila usposobljenih vojaških obveznikov in s tem kadrovske baze za vključitev v stalno sestavo in PRS SV. Hkrati pa je treba predvideti tudi rešitve, ki bi ob izjemnem poslabšanju varnostne situacije, pod določenimi pogoji, omogočile tudi ponovno uvedbo posameznih sestavin vojaške dolžnosti tudi v miru.

2. CILJI, NAČELA IN POGLATVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji predloga zakona

Cilji predloga zakona so naslednji:

- omogočiti dolgoročno stabilno popolnjevanje vseh struktur SV in doseganje njenega načrtovanega obsega;
- povečati interes za PSVR in s tem zagotoviti večje število usposobljenih državljanov za popolnjevanje vseh struktur SV;
- vključevanje v PSVR omogočiti čim širšemu krogu zainteresiranih državljanov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje;
- s služenjem po programu TVSU vzpostaviti pogoje, da mladi po zaključeni posamezni fazi programa usposabljanja lahko nadaljujejo usposabljanje in tudi v celoti opravijo prostovoljno služenje vojaškega roka, kar pomeni odslužen vojaški rok po zakonu o vojaški dolžnosti. Zaključeni prvi dve fazi tega programa sta pogoj za vključitev v PRS in tudi za poklicno delo v SV, dolgoročno pa se vzpostavi kadrovski bazen za zagotavljanje VSR z državljani, ki so zaključili posamezno fazo usposabljanja;
- z dvigom starostne meje za sodelovanje v rezervni sestavi v okviru vojaške dolžnosti omogočiti širšo bazo državljanov z osnovnim vojaškim znanjem, ki se lahko vključijo v različne strukture Slovenske vojske;
- možnost ponovne uvedbe posamezne ali vseh sestavin vojaške dolžnosti pod določenimi pogoji predvideti tudi v miru.

2.2 Načela predloga zakona

Temeljni cilji bodo uresničeni z upoštevanjem načel:

- prostovoljno služenje, poklicno in pogodbeno opravljanje vojaške službe je poseben, z zakonom urejen način uresničevanja državljanske dolžnosti do obrambe države, določene z Ustavo Republike Slovenije;
- vojaki prostovoljci pri opravljanju vojaške službe ne smejo biti v slabšem položaju kot drugi pripadniki SV;
- način izvajanja PSVR mora biti stimulativen in mora omogočiti poenostavljen prehod v stalno sestavo SV ali PRS;
- program TVSU postane edina vstopna točka v SV v smislu poenotenja vstopnih pogojev za različne kategorije, s ciljem doseganja standardov usposobljenosti kandidatov po posameznih fazah za zagotavljanje širše usposobljenosti državljanov, usposobljenost za PRS in za poklicno opravljanje vojaške službe v SV.

2.3 Poglavitne rešitve zakona

S ciljem, da se omogoči čim širšo bazo državljanov z osnovnim vojaškim znanjem, ki se lahko vključijo v različne strukture SV se predlaga dvig starostne meje za sodelovanje v rezervni sestavi SV v okviru vojaške dolžnosti in sicer za moške iz 50 let na 55 let, za častnike iz 60 na 63 let ter za ženske iz 40 na 55 let.

Na PSVR se lahko napoti nabornika do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 30 let. S tem se možnost napotitve, glede na trenutno stanje, podaljšuje za 3 leta. S ciljem povečanja števila državljanov z osnovnim vojaškim znanjem je utemeljeno spremeniti skrajni rok za napotitev na PSVR do 30 leta, kar po odsluženem PSVR še omogoča tako prehod v stalno sestavo SV kot tudi v PRS.

Z namenom, da se doseže čim večji interes za PSVR je določeno, da se prostovoljno služenje vojaškega roka izvaja po programu predhodnega TVSU, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka, in sicer v prvih dveh fazah tega programa, ki se lahko izvajata samostojno. Po opravljenem PSVR državljan izpolnjuje pogoje glede opravljenega TVSU za vključitev v PRS in ima priznan vojaški rok po zakonu o vojaški dolžnosti. Tretjo fazo predhodnega TVSU opravi le kandidat za poklicno opravljanje vojaške službe v okviru postopka o zaposlitvi. V celoti opravljeno predhodno temeljno vojaško strokovno usposabljanje, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka, se šteje kot odslužen vojaški rok po zakonu o obrambi.

Poleg dosedanjih možnosti se omogoča ponovna uvedba izvajanja posameznih ali vseh sestavin vojaške dolžnosti tudi v miru, pri čemer se ponovna uvedba vojaške dolžnosti nanaša na otežene oziroma spremenjene razmere. V tem smislu je uporabljen pojem iz veljavne Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (Uradni list RS, št. 99/10) ki govori o izrednem poslabšanju varnostnega okolja. Dodatno omejitev pomeni namen te odločitve, to je popolnitev strukture SV do obsega, ki ga določa dolgoročni program, ki ga potrjujejo državni zbor in podrejeni dokumenti.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva dodatne porabe proračunskih sredstev.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Zakon ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

AVSTRIJA

V skladu z Zakonom o obrambi je Avstrijska zvezna vojska popolnjena na podlagi splošne vojaške obveznosti, ki vključuje čas služenja vojaškega roka, služenja v aktivni rezervi (milici) in rezervi. Vojaški rok traja šest mesecev in mora biti opravljen do 35. leta. Ženske z avstrijskim državljanstvom lahko prostovoljno služijo vojaški rok. Za moške državljane Avstrije se vojaška obveznost začne s 17. letom in konča z dopolnjenim 50. letom starosti. Za častnike, podčastnike in specialiste na posebnih področjih pa traja vojaška obveznost do 65. leta.

DANSKA

Na Danskem je splošna vojaška obveznost opredeljena v ustavi. Danska ustava v 81. členu določa, da je vsak moški, ki lahko nosi orožje, dolžan prispevati k obrambi svoje države na podlagi pravil, ki jih določa zakon. Vsi moški, ki prebivajo na Danskem, se avtomatično povabijo na t.i. uvodni dan, ko dopolnijo 18 let. Tedaj opravijo zdravniška in druga testiranja. Primerni za služenje vojaškega roka izvedejo številko, od katere je odvisno, ali bodo dejansko služili vojaški rok. Če je izvlečena številka višja od vnaprej določenega praga (števila vojakov), ni treba služiti vojaškega roka. Če se nabornik odloči za prostovoljno služenje vojaškega roka, to se pravi brez žrebanja številke, lahko izbere kraj služenja, sicer se mu kraj in vrst oboroženih sil dodeli. Vojaški rok traja najmanj štiri mesece in največ eno leto, odvisno od zvrsti in specializacije. Ženske, ki izpolnjujejo pogoje, lahko prostovoljno služijo vojaški rok. Vsi danski državljani starejši od 18 let lahko prostovoljno sodelujejo v Home Guard, ki je posebna rezervna vojaška organizacija znotraj ministrstva za obrambo, ki podpira vse vrste oboroženih sil predvsem pri obrambi nacionalnega ozemlja in pri sodelovanju z drugimi državnimi organi. Home Guard sestavljajo aktivni in rezervni pripadniki. Zgornja starostna meja ni določena. Leta 2016 je bilo 20% pripadnikov starejših od 70 let.

ESTONIJA

Zakonodajni okvir predstavljata Zakon o nacionalni obrambi in Zakon o vojaški službi. Estonska nacionalna obramba temelji na totalni obrambi in kolektivni obrambi zveze NATO. Vojaška obramba je dolžnost slehernega državljanca Estonije, ki je za to sposoben in poklican. Vsi polnoletni moški so z ustavo zavezani k služenju vojaškega roka, čeprav se lahko vsakdo odloči za prostovoljno služenje v Obrambni ligi. K obveznemu služenju

se lahko pod enakimi pogoji kot moški prijavijo tudi ženske. Po zaključenem obveznem služenju se lahko prijavijo za zaposlitev v obrambnih silah. Starost za obvezno služenje je od 18 do 27 let, v rezervni sestavi so pripadnice in pripadniki od 19 do 60 let. Obvezno služenje traja 8 ali 11 mesecev.

HRVAŠKA

V hrvaških oboroženih silah od leta 2008 izvajajo prostovoljno služenje vojaškega roka, ki se od leta 2013 imenuje prostovoljno vojaško usposabljanje. Normativna podlaga je Pravilnik o prostovoljnem vojaškem usposabljanju (Narodne novine 158/2013) in njegove dopolnitve (Narodne novine 121/2016). Kandidati, fantje in dekleta, so lahko napoteni od dopolnjenega 18. leta do konca koledarskega leta, v katerem dopolnijo 30 let. Program temeljnega usposabljanja traja 40 delovnih dni oziroma 8 tednov. Vojaki prostovoljci imajo po uspešnem zaključku možnost, da sklenejo pogodbo za stalno sestavo ali pogodbeno rezervo. Pogodba o službi v pogodbeni rezervi se sklene za tri leta in jo je mogoče podaljševati v skladu s potrebami oboroženih sil, vendar ne more trajati dlje od leta, v katerem rezervist dopolni 55 let starosti za moškega oziroma 50 let za žensko. S posebnim odlokom ministra je mogoče pogodbo podaljšati s častnikom do dopolnjenega 60 leta (od stotnika navzgor).

SRBIJA

Republika Srbija izvaja prostovoljno služenje vojaškega roka od leta 2011. Normativne podlage so Zakon o vojaški, delovni in materialni dolžnosti, Zakon o Vojski Srbije, Odločitev o opustitvi obveznega služenja vojaškega roka, Uredba o načinu in postopku prostovoljnega služenja vojaškega roka in Uredba o službi v aktivni rezervi. Kandidati so lahko fantje in dekleta v starosti od 19 do 30 let. Prostovoljno služenje traja 6 mesecev in je razdeljeno na več delov. Individualno usposabljanje v vadbenih centrih sestavljata temeljno usposabljanje (mesec in pol) in specialistično usposabljanje (mesec in pol), skupaj torej tri mesece. Drugo polovico prostovoljnega služenja v dolžini teh mesecev so vojaki prostovoljci dodeljeni v enote Vojske Srbije, kjer izvajajo kolektivno usposabljanje na ravni oddelka, voda in čete. Od leta 2011 ima Vojska Srbije poleg poklicne sestave tudi aktivno (pogodbeno) in pasivno rezervo. Ob vključitvi v aktivno rezervo vojaški obveznik ne sme biti starejši od 50 let (častniki) oziroma 40 let (vojaki, podčastniki). Služenje v rezervi traja do konca koledarskega leta, v katerem moški vojaški obveznik dopolni 60 let, za ženske je to 50 let.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

/

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

/

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon nima posebnih posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Zakon nima posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon nima posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Ministrstvo bo sprejeti zakon predstavilo na svojih spletnih straneh.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje tega zakona bo spremljalo Ministrstvo za obrambo. Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Javna objava predloga zakona na podportalu E-demokracija, med katero je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe, je trajala _____. V času javne razprave je Ministrstvo za obrambo prejelo predloge in pripombe.

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen:

Pri pripravi predloga zakona ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

Pri delu Državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali:

- mag. Matej Tonin, minister za obrambo,
- Uroš Lampret, državni sekretar v Ministrstvu za obrambo,
- Generalmajor Robert Glavaš, načelnik Generalštaba Slovenske vojske,
- mag. Valter Vrečar, v. d. generalnega direktorja Direktorata za obrambne zadeve,
- Igor Nered, sekretar v Kabinetu ministra.

II. BESEDILO ČLENOV

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o vojaški dolžnosti

1. člen

V Zakonu o vojaški dolžnosti (Uradni list RS, št. 108/02 – uradno prečiščeno besedilo) se v 49. členu v tretjem odstavku v prvem stavku številka »50« nadomesti s številko »55«, in številka »60« nadomesti s številko »63«. V drugem stavku se številka »40« nadomesti s številko »55«.

2. člen

V 62.č členu se v prvem odstavku drugi stavek nadomesti z besedilom, ki se glasi:

»Prostovoljno služenje vojaškega roka se izvaja po programu predhodnega temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka, in sicer po prvih dveh fazah tega programa, ki se lahko izvajata samostojno. V primeru prekinitve prostovoljnega služenja vojaškega roka se nedokončana faza lahko opravi ponovno. V celoti opravljeni obe fazi programa se štejeta kot odslužen vojaški rok po tem zakonu. Tretjo fazo predhodnega temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja opravi le kandidat za poklicno opravljanje vojaške službe v okviru postopka o zaposlitvi. V celoti opravljeno predhodno temeljno vojaško strokovno usposabljanje, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka, se šteje kot izpolnjen poseben pogoj za zaposlitev glede odsluženega vojaškega roka po zakonu o obrambi. Na prostovoljno služenje vojaškega roka se lahko napoti nabornika do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 30 let.«.

V petem odstavku se za besedo »določi« doda besedilo »način izvajanja prostovoljnega služenja vojaškega roka,« ter se beseda »in« nadomesti z vejico ter se na koncu stavka pred piko doda besedilo »in nagrade pridobljene po posameznih fazah prostovoljnega služenja vojaškega roka.«.

3. člen

V 62.e členu se v prvem odstavku na koncu odstavka doda besedilo, ki se glasi: »Odločitev o ponovni uvedbi posamezne ali vseh sestavin vojaške dolžnosti v miru lahko sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije tudi ob izrednem poslabšanju varnostnega okolja, in sicer zaradi zagotovitve zadostnega števila usposobljenih vojaških obveznikov za popolnitev Slovenske vojske v obsegu, določenem z dolgoročnim programom razvoja in opremljanja Slovenske vojske.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

4. člen

Vlada v treh mesecih od uveljavitve tega zakona z njim uskladi Uredbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 81/03, 116/07, 102/12, 6/14, 4/17 in 28/18).

5. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne s 1. julijem 2021.

II. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

S ciljem, da se omogoči čim širšo bazo državljanov z osnovnim vojaškim znanjem, ki se lahko vključijo v različne strukture SV se predlaga dvig starostne meje za sodelovanje v rezervni sestavi SV v okviru vojaške dolžnosti in sicer za moške iz 50 let na 55 let, za častnike iz 60 na 63 let ter za ženske iz 40 na 55 let. Starostni razpon sodelovanja v rezervni sestavi SV bo s tem usklajen tudi z drugimi državljanskimi dolžnostmi, kot npr. službo v civilni zaščiti v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter delovno dolžnostjo v skladu z Zakonom o obrambi. S tem bo omogočeno tudi daljše vključevanje državljanov z osnovnim vojaškim znanjem v PRS SV ter še posebej pripadnikov SV po zaključku kariere poklicnih pripadnikov SV.

K 2. členu

Predlaga se, da se v prvem odstavku 62.č člena spremeni drugi stavek, in sicer na način, da se prostovoljno služenje vojaškega roka izvaja po programu prehodnega temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka, in sicer v prvih dveh fazah tega programa, ki se lahko izvajata samostojno. S predlagano spremembo, da se PSVR lahko izvaja v dveh fazah programa TVSU, ki se lahko izvedeta samostojna, se sledi temu, da se čim širšemu krogu zainteresiranih državljanov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje, omogoči vključitev v prostovoljno služenje vojaškega roka (PSVR), pri čemer pa PSVR po končanju dveh faz TVSU še ne bo priznan odslužen vojaški rok, ki se kot pogoj zahteva za poklicno opravljanje vojaške službe po zakonu o obrambi. Predlagano je, da se v celoti opravljeni obe fazi programa štejeta kot odslužen vojaški rok po tem zakonu, s čimer bi v primeru ponovnega izvajanja obveznega služenja vojaškega roka tak državljan že imel priznan odslužen vojaški rok in ga ne bi bilo potrebno pozvati na ponovno služenje vojaškega roka. Osnovni namen PSVR je zagotovitev izvrševanja pravice vseh državljanov, da se usposobijo za obrambo domovine. Izvajanje PSVR za SV pomeni tudi možnost za krepitev vezi med vojsko in družbo. S predlagano spremembo se stremi k temu, da se prostovoljno služenje vojaškega roka lahko izvaja po programu predhodnega TVSU, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka, in sicer v prvih dveh fazah tega programa, ki se lahko izvajata samostojno, s ciljem zagotovitve večjega števila usposobljenih vojaških obveznikov za povečanje obsega Slovenske vojske skladno z doktrino VSR. Kandidat lahko neposredno prehaja iz 1. faze v 2. fazo, lahko pa zaključi posamezno fazo in nadaljuje služenja v naslednji fazi kasneje. Šele v celoti opravljen TVSU v trajanju treh mesecev, kot je določeno v Zakonu o obrambi, se šteje kot odslužen vojaški rok, ki se kot pogoj zahteva za poklicno opravljanje vojaške službe. TVSU je sestavljen iz treh samostojnih faz, pri čemer pa lahko državljani kot PSVR opravljajo samo prvo in drugo fazo. Tretja faza TVSU se lahko izvaja samo v statusu STAS (poklicno opravljanje vojaške službe). Po zaključku vsake 1. in 2. faze se kandidat, ki doseže določeno stopnjo usposobljenosti, kar se izkazuje skozi vojaško evidenčno dolžnost, vpiše v vojaško evidenco. Če prostovoljci končajo služenje po koncu 1. faze, pridobijo VED vojak rezerve in so vpisani v vojaško evidenco kot vojaški obvezniki za vključitev v VSR. Po končani 2. fazi pridobijo VED vojak strelec rezerve, s čimer lahko opravljajo vojaško službo v PRS.

Po končanju 2. faze ima vojak prostovoljec tudi možnost zaposlitve v STAS in takrat mora opraviti tudi 3. fazo, s čimer bo imel v celoti priznано temeljno vojaško strokovno usposabljanje. Ker lahko v določeni fazi kandidat zaradi nekrivdnih razlogov prekine usposabljanje, čez določen čas pa lahko na podlagi zaprosila ponovno nadaljuje s pričetkom iste faze se posebej ureja tudi ta situacija, in sicer da se v primeru prekinitve PSVR nedokončana faza lahko opravi ponovno.

S predlagano spremembo se določi, da se na PSVR lahko napoti kandidata za vojaka prostovoljca do konca koledarskega leta, v katerem dopolni 30 let. S tem se možnost napotitve, glede na trenutno stanje podaljšuje za 3 leta. Dosedanja rešitev glede skrajnega roka za napotitev na PSVR je temeljila na smiselni uporabi prvega odstavka 28. člena ZVojD, ki določa da se nabornika pošlje na služenje vojaškega roka do konca leta, v katerem dopolni 27 let. S ciljem povečanja števila državljanov z osnovnim vojaškim znanjem je utemeljeno spremeniti skrajni rok za napotitev na PSVR do 30 leta, kar po odsluženem PSVR še omogoča tako prehod v stalno sestavo SV kot tudi v PRS.

Peti odstavek se dopolnjuje z določbo, da način izvajanja PSVR določi vlada ter, da se poleg določitve prejemkov, povračil, pogojev za izredno odsotnost in način uresničevanja drugih pravic med PSVR, s podzakonskim aktom uredi tudi nagrade po posameznih fazah prostovoljnega služenja vojaškega roka, s čimer se bo dodatno stimuliralo prostovoljce na služenju vojaškega roka, da bi čim več napotenih na PSVR tudi zaključilo PSVR.

K 3. členu

S členom se dopolnjuje prvi odstavek 62.e člen ZVojD, ki določa, da odločitev o ponovni uvedbi vseh sestavin vojaške dolžnosti sprejme državni zbor na predlog vlade ob povečani nevarnosti napada na državo oziroma neposredni vojni nevarnosti ali ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja. S predlagano dopolnitvijo se poleg dosedanjih možnosti, omogoča njena ponovna uvedba tudi v miru, pri čemer se ponovna uvedba vojaške dolžnosti nanaša na otežene oziroma spremenjene razmere. V tem smislu je uporabljen pojem iz veljavne Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (v nadaljevanju: ReDPROSV25), ki govori o izrednem poslabšanju varnostnega okolja. Pojem je dovolj širok in lahko zajema tako razmere doma kot tudi zunaj države, vsebinsko pa je, vsaj nekoliko, odmaknjen od pojma »varnostnih razmer«, kar spada bolj na področje sistema notranje varnosti. Dodatno omejitev pomeni namen te odločitve, to je popolnitev strukture Slovenske vojske do obsega, ki ga določa dolgoročni program, ki ga potrjujejo državni zbor in podrejeni dokumenti. Gre torej za neposredno (zakonsko) implementacijo določbe sedmega odstavka točke 3.2 ReDPROSV25.

K 4. členu

Člen določa tri mesečni rok po uveljavitvi zakona za uskladitev Uredbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 81/03, 116/07, 102/12, 6/14, 4/17 in 28/18).

K 5. členu

Določen je splošni petnajstdnevni rok za uveljavitev zakona ter začetek uporabe zakona,

in sicer s 1. julijem 2021.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

49. člen

Dolžnost služiti v rezervni sestavi Slovenske vojske velja za vojaške obveznike:

- ki so odslužili vojaški rok;
- ki so po tem zakonu drugače uredili obveznost služenja vojaškega roka.

V rezervni sestavi Slovenske vojske lahko sodelujejo tudi ženske na podlagi njihovega soglasja, če so usposobljene za opravljanje strokovnih in tehničnih del, ki jih določi ministrstvo, pristojno za obrambo.

Dolžnost služiti v rezervni sestavi nastane za moške od dneva odpustitve s služenja vojaškega roka oziroma od dneva, ko so dolžnost služiti vojaški rok uredili drugače in traja do konca koledarskega leta, v katerem vojaški obvezniki dopolnijo 50 let oziroma 60 let starosti, če so rezervni častniki. Ženske lahko sodelujejo v rezervni sestavi v skladu s prejšnjim odstavkom v starosti od 19 do 40 let.

62.č člen

Po 30. 6. 2004 oziroma po prenehanju izvajanja obveznega služenja vojaškega roka po tem zakonu se v skladu z možnostmi in potrebami Slovenske vojske omogoči služenje vojaškega roka naborniku na podlagi prostovoljne odločitve. Služenje vojaškega roka je enako dolžini in obsegu predhodnega temeljnega vojaško strokovnega usposabljanja, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka v skladu z zakonom.

Vojak iz prejšnjega odstavka ima med prostovoljnim služenjem vojaškega roka pravico do prejemkov, povračil, izredne odsotnosti ter drugih pravic in dolžnosti, kot jih ta zakon določa za služenje vojaškega roka. Prostovoljno služenje vojaškega roka se všteva v pokojninsko dobo.

Sposobnost za vojaško službo nabornikov iz tega člena ocenjuje komisija iz prejšnjega člena.

Vojak, ki je prostovoljno odslužil vojaški rok, ima prednost pri zaposlitvi v Slovenski vojski oziroma pri sklenitvi pogodbe o prostovoljnem služenju v rezervni sestavi Slovenske vojske.

Vlada Republike Slovenije določi višino prejemkov, povračil, pogoje za izredno odsotnost in način uresničevanja drugih pravic vojakov med prostovoljnim služenjem vojaškega roka.

Določbe tega člena se uporabljajo tudi za ženske.

62.e člen

Odločitev o ponovni uvedbi izvajanja zdravniških in drugih pregledov ter

psiholoških preiskav, nabora, napotitve na služenje vojaškega roka oziroma na opravljanje nadomestne civilne službe in obveznega služenja v rezervni sestavi sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije ob povečani nevarnosti napada na državo oziroma neposredni vojni nevarnosti ali ob razglasitvi vojnega ali izrednega stanja v skladu z zakonom.

Po sprejemu odločitve iz prejšnjega odstavka se ne uporabljajo 1., 3., 5., 6., 7. in 8. točka prvega odstavka 31. člena, drugi in tretji odstavek 33. člena, drugi in tretji odstavek 51. člena, drugi odstavek 52. člena in 2., 3., 5. ter 7. točka prvega odstavka 53. člena tega zakona.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/